

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Батанова Людмила Олександрівна СТАН МИТНОГО ОПОДАТКУВАННЯ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	240
Іванченко Едуард Пилипович ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ МИТНОГО ДЕКЛАРУВАННЯ ТОВАРІВ	241
Івасюк Ігор Георгійович ДЕЯКІ ЗАХОДИ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	244
Коваль Наталія Олексіївна ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ	246
Козарійчук Дмитро Васильович ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ МИТНОЇ СПРАВИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	248
Панчук Анна Олександрівна ЩОДО ЗМІНИ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПОРТАМИ В УКРАЇНІ	249
Плохута Євгеній Петрович ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЇ У МИТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	252
Сергєєв Юрій Володимирович БЕЗПЕКА В ЧОРНОМОРЬСЬКОМУ РЕГІОНІ ТА РОЗВИТОК СТРАТЕГІЇ: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА США	254
Назарко Артем Аркадійович ПОСТ-МИТНИЙ КОНТРОЛЬ У РОЗУМІННІ СТАТТІ 337 ¹ МИТНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	255
Омельченко Андрій Іванович РЕЖИМ ПІДВОДНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ: НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО БАЗИСУ.....	258
Рудик Марко Романович КОНТРОЛЬ СУДЕН ДЕРЖАВОЮ ПОРТУ У СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ СУБСТАНДАРТНОМУ СУДНОПЛАВСТВУ	260

СЕКЦІЯ 7. ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОУСТРОЮ, ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ, ІНШИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, АДВОКАТУРИ

Бакаянова Нана Мезенівна ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТІВ В АСПЕКТІ ПРАВА НА СВОБОДУ ОБ'ЄДНАННЯ	262
Косюта Михайло Васильович УЧАСТЬ ПРОКУРОРА У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ ЗГІДНО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	265
Кісліцина Ірина Олександрівна ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ АДВОКАТАМИ ЕТИЧНИХ НОРМ ПРИ ВЕДЕННІ ОНЛАЙН-БЛОГІВ.....	267
Ковальчук Інна Сергіївна ПРАВОЗАХИСНА РОЛЬ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ У ВОЄННИЙ ЧАС	269
Кравченко Марина Олександрівна ПОРУШЕННЯ СУДДЕЮ СУДДІВСЬКОЇ ЕТИКИ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	271
Кубаєнко Андрій Володимирович МОДЕЛІ ТА ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	273
Свида Олексій Георгійович ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПЛЕНУМУ ВЕРХОВНОГО СУДУ.....	275
Храпенко Олена Олегівна ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В АДВОКАТУРІ.....	277
Курганський Олександр Валерійович ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПРОКУРАТУР В УКРАЇНІ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД	279
Нестерчук Лілія Петрівна ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	281
Зубрицький Олександр Олександрович ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕДУРИ ПРИТЯГНЕННЯ АДВОКАТА ДО ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	283
Мозгальов Віктор Юрійович ТРАНСФОРМАЦІЯ КУЛЬТУРИ ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ ...	286
Полетило Павло Сергійович МОДЕЛЬ СПРАВЕДЛИВОГО ПРАВОСУДДЯ (ВИПАДОК, КОЛИ СВІДОК ОБВИНУВАЧЕННЯ ВІДСУТНІЙ В СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ)	288
Хлистік Мирослава Андріївна ПРИМИРЕННЯ СТОРІН СПОРУ ШЛЯХОМ МЕДІАЦІЇ ПІД ЧАС СУДОВОГО ПРОЦЕСУ.....	291

Як бачимо, з цитованих положень аналізоване повноваження Пленуму ВС («надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неспроможність виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я» – п. 6 ч. 2 ст. 46 Закону), який віднесений до кола органів суддівського самоврядування, жодним чином не співвідноситься із завданнями суддівського самоврядування, що визначені частиною 4 ст. 126 галузевого Закону, і причому – перелік цих завдань є вичерпним.

Отже, найбільш логічним варіантом видається повернення Пленуму ВС статусу колегіального органу, як це було закріплено у раніше чинному законодавстві, та надання статусу органу суддівського самоврядування у Верховному Суді зборам суддів цього суду із відповідними повноваженнями. При цьому варто також ретельно проаналізувати повноваження Пленуму з метою в подальшому позбавлення його тих повноважень, що традиційно відносяться саме до повноважень органів суддівського самоврядування та стосуються «захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні».

Ключові слова: судова влада, система судоустрою, судова реформа, Верховний Суд, Пленум Верховного Суду, повноваження Пленуму Верховного Суду, суддівське самоврядування, питання внутрішньої діяльності судів.

Keywords: Judiciary, court system, judicial reform, Supreme Court, Plenum of the Supreme Court, Powers of the Plenum of the Supreme Court, Judicial Self-governance, Internal Affairs of Courts.

Храпенко Олена Олегівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В АДВОКАТУРІ

Сучасні технології швидко трансформують світ, не виключенням є і сфера юриспруденції.

Поняття «цифрова трансформація» включає в себе різноманітні тлумачення, які взаємодоповнюються, а не суперечать одне одному. Зазвичай це відноситься до процесу оцифрування традиційних процесів та послуг з метою створення додаткової цінності, як для компанії, так і для її клієнтів. Масове поширення мобільних пристроїв, соціальних мереж та хмарних обчислень виступають в якості ключових програм цифрової трансформації.

Вже сьогодні, надаючи юридичні послуги своїм клієнтам, адвокати України використовують новітні технології. Адвокатам, які мають амбіції в професії і бажають досягнути успіху, важливо бути в курсі останніх тенденцій і використовувати передові інструменти для поліпшення своєї роботи.

Наприклад, штучний інтелект може допомогти адвокатам швидко та ефективно аналізувати великі обсяги документів, передбачати результати судових процесів та надавати базові юридичні консультації через чат-ботів. Хмарні технології дозволяють безпечно зберігати та обмінюватися документами, а також працювати віддалено за допомогою віртуальних офісів. Відеоконференції стають ефективним засобом зв'язку як з клієнтами, так і з колегами, а також дозволяють проводити онлайн-судові засідання. Блокчейн може створювати безпечні системи реєстрації прав власності та захищати інтелектуальну власність. Дані з IoT-пристроїв (Інтернет речей) можуть стати доказом у судових справах.

Використання новітніх технологій адвокатами має і свої ризики, включаючи кібербезпеку, етичні питання та недоступність для деяких груп користувачів. Адвокатам необхідно розуміти на цих ризиках і приймати відповідні заходи для їх запобігання.

У цілому, новітні технології можуть значно поліпшити ефективність та конкурентоспроможність адвокатів.

З метою впровадження сучасних цифрових технологій у сферу адвокатської діяльності, при Національній асоціації адвокатів України (НААУ), розпорядженням від 06.03.2024 № 46, утворено Комітет з питань цифровізації адвокатури[2]. Головою Комітету з питань цифровізації адвокатури НААУ призначено авторитетного юриста, доктора юридичних наук Андрія Приходька.

«Цифровізація адвокатури, таким чином, відіграє ключову роль у забезпеченні ефективності, доступності та прозорості юридичних послуг, а також у підтримці професійного розвитку та захисту прав адвокатів, а тому пропонуємо створити в структурі» – озвучив свою позицію Комітет з цифровізації адвокатури НААУ [3].

Завданнями Комітету з цифровізації адвокатури НААУ визначені:

- оптимізація баз даних і систем управління, зокрема для ведення обліку та документообігу;
- інтеграція сервісів з ЄРАУ;
- моніторинг та аналіз цифрових інструментів;
- розробка та підтримка онлайн-реєстру цифрових сервісів для адвокатів;
- створення системи рейтингів та відгуків цифрових ресурсів;
- проведення форумів та конференцій;
- розробка та впровадження цифрових рішень для автоматизації процесів НААУ;
- організація навчальних програм з цифрової грамотності для адвокатів;
- співпраця з ІТ-компаніями та розробниками для створення спеціалізованих рішень для адвокатів;
- аналіз можливостей впровадження штучного інтелекту та інших новітніх технологій в адвокатській діяльності;
- інтеграція співтовариства адвокатів до відомих інформаційно-технологічних платформ[3].

Робота Комітету з цифровізації адвокатури НААУ заявлена у двох перспективних напрямках.

Першим напрямком визначено **цифровізацію органів адвокатського самоврядування**. В рамках якої слід очікувати пришвидшення процесів документообігу в органах адвокатського самоврядування, інтеграцію сервісів ЄРАУ з сервісами правоохоронних та інших державних органів та впровадження цифрових рішень для автоматизації процесів НААУ.

Другий напрямок – сприяння загальній **діджиталізації адвокатської професії**. В перспективі є можливість побачити нові цифрові інструменти та розвиток онлайн-реєстрів цифрових сервісів для адвокатів.

Цікавою для конкурентоспроможності адвокатів є ідея створення системи рейтингів та відгуків цифрових ресурсів, можливо з перспективою віддзеркалення успішних справ адвокатів, з урахуванням дотримання принципу конфіденційності.

Доречним бачиться завдання щодо організації навчальних програм з цифрової грамотності для адвокатів. Це допоможе всім бажаючим адвокатам долучитись до впровадження новітніх технологій та використання штучного інтелекту в адвокатурі.

Особливо пріоритетним вбачається співпраця з ІТ-компаніями та розробниками для створення спеціалізованих програм для адвокатів, користування якими дасть можливість скоротити час на підготовку процесуальних документів не втрачаючи якості.

Список використаних джерел

1. НААУ бере курс на цифрові трансформації. URL: <https://unba.org.ua/news/8898-naau-bere-kurs-na-cifrovi-transformacii.html>
2. Про створення при Національній асоціації адвокатів України Комітету з питань цифровізації адвокатури : розпорядження НААУ від 06.03.2024 р. № 46. URL: <http://surl.li/rwgec>

3. Цифровізація адвокатури. URL: <https://prikhodko.com.ua/my-i-zmi/my-i-zmi/stattya/czyfrovizacziya-advokatury/>

Ключові слова: адвокат, адвокатура, новітні технології, цифрова трансформація, штучний інтелект.

Keywords: lawyer, advocacy, latest technologies, digital transformation, artificial intelligence.

Курганський Олександр Валерійович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПРОКУРАТУР В УКРАЇНІ В СУЧАСНИЙ ПЕРІОД

Принцип спеціалізації завжди був присутнім серед визначальних засад організації та діяльності системи органів прокуратури в Україні. Його значимість не оспорювалася ні в первинному Законі України «Про прокуратуру» від 05.11.1991 року, ні в діючому, від 14.10.2014 року.

Успадкована від початкових етапів формування прокурорська система в Україні реалізовувала спеціалізацію в двох основних формах: 1) Зовнішня спеціалізація, коли передбачалося утворення окремих самостійних органів, що утворювали підсистему з функціонуванням окремих ланок прокурорських органів з підпорядкуванням напряму Генеральній прокуратурі (військові прокуратури, екологічні прокуратури зразка 2011 року) або відповідним підрозділам обласних прокуратур (природоохоронні прокуратури); 2) Внутрішня спеціалізація, коли в рамках самостійних органів прокуратури утворювалися відділи чи запроваджувалися посади з виконання окремих напрямів діяльності органів прокуратури. Слід відзначити, що військові прокуратури за Законом України «Про прокуратуру» 1991 року та наказами Генерального прокурора існували за екстериторіальним принципом, коли їх розміщення не було залежним від адміністративно-територіального поділу України, а знаходилося в залежності від дислокації окремих підрозділів Збройних сил України.

Сучасний стан реалізації принципу спеціалізації знаходить дещо інший шлях. Частина друга ст. 7 Закону України «Про прокуратуру» окрім існування спеціалізованих прокуратур у вигляді підрозділів Офісу Генерального прокурора, самостійних органів прокуратури на правах обласних чи окружних прокуратур встановила також можливість функціонування спеціалізованих прокуратур у вигляді відповідних підрозділів обласних (прирівняних до них), або, взагалі, відділів у складі окружних прокуратур [1].

На практиці склалася ситуація, що на нижньому рівні, у вигляді третьої ланки системи органів прокуратури нині існують лише спеціалізовані прокуратури у сфері оборони. Інші варіанти, хоча й теоретично передбачені в діючому законодавстві, але відображення в системі органів прокуратури не набули.

Функціонування сучасних спеціалізованих прокуратур у сфері оборони третьої ланки, на відміну від колишніх військових прокуратур, як було вже відзначено, базується на зв'язку з адміністративними одиницями (містами), в яких вони знаходяться. Тоді як прокуратури другої, вищої ланки все ж поки пов'язані з існуванням Південного, Західного та Центрального регіону. Вища ланка ж ланка, які раніше, у випадку з військовими, знаходиться в межах найвищого органу прокуратури, Офісу Генерального прокурора, на правах найбільшого структурного підрозділу-департаменту.

Сучасні екологічні прокуратури, порівняно з раніше функціонувавшими природоохоронними та екологічними прокуратурами значно втратили у свій структурі. Якщо за